

VÄLIKYSYMYS 2/2005 vp

Hallitusohjelman kehitysapusitoumuksen toteutuminen

Eduskunnalle

Maailman kuudesta miljardista ihmisestä joka viides elää äärimmäisessä köyhyydessä eli alle yhdellä dollarilla päivässä. Sekä YK:n että Suomen turvallisuuspoliittisissa selonteoissa äärimmäinen köyhyys on tunnistettu keskeiseksi turvallisuutta uhkaavaksi tekijäksi. Inhimillistä kurjuutta lisäävät myös aliravitsemus, lukutaidottomuus ja se, että monet kuolevat helposti parannettavissa oleviin tauteihin, kuten ripuliin.

YK:n yleiskokous määritti yhteisten kehityspäämäärien keskeisimmäksi tavoitteeksi puolittaa äärimmäisessä köyhyydessä elävien osuus vuoteen 2015 mennessä. Lisäksi tavoitteena on kehitysmaiden lasten koulutuksen lisääminen, lapsi- ja äitikuolleisuuden vähentäminen, vesihuollon parantaminen ja luonnon voimavarojen ehtymisen pysäyttäminen. Pääministeri Matti Vanhasen hallitus on ohjelmassaan sitoutunut näihin YK:n vuosituhatjulistuksen tavoitteisiin.

Ensi syyskuussa YK:n yleiskokouksen yhteydessä järjestetään huippukokous, jossa tarkastellaan, miten kehitystavoitteiden saavuttamisessa on tähän mennessä edistytty. YK:n tuore raportti osoittaa, että tavoitteiden toteutuminen näyttää heikolta, mikäli selkeää etenemistä ei pian tapahdu.

Vuonna 2003 Suomi käytti kehitysyhteistyöhön vain puolet tavoitemäärästä eli 0,35 prosenttia bruttokansantulosta (bktl). Valtioneuvos Harri Holkerin johtama Kehitysyhteistyön tason ja laadun selvitysryhmä esitti maaliskuussa 2003 aikataulua, jonka mukaan kehitysapu nousisi kohti 0,7:ää prosenttia tasaisesti saavuttaen 0,55

prosentin tason vuonna 2007 ja 0,7 prosentin tason vuonna 2010. Suomen hallitus on sitoutunut hallitusohjelmassaan ja viime vuonna hyväksymässään kehityspoliittisessa ohjelmassaan mahdollistamaan Suomen kehitysyhteistyövarojen nousun YK:n suosittamalle 0,7 prosentin bktl-tasolle vuonna 2010. Myös EU:ssa on keskusteltu unionin jäsenmaiden kehitysaputavoitteista, ja komissio on patistanut jäsenmaita kehitysyhteistyömäärärahojen korottamiseen.

Aasian katastrofin myötä kehitysyhteistyön tarve kasvoi merkittävästi. Valitettavasti tämä ei näy Suomen kehitysyhteistyön määrärahoissa. Aasian katastrofin jälkeiseen hätäapuun ja jälleenrakennukseen luvatuista 50 miljoonasta eurosta 42 miljoonaa katetaan kehitysapuvaroista ja vain kahdeksan miljoonaa osoitetaan lisäbudjetista. Tämä merkitsee kehitysavun vähentymistä niiden maiden kohdalla, joissa kärsitään jatkuvasta aliravitsemuksesta ja köyhyydestä.

Erityisesti monien eteläisen Afrikan maiden tilanne on hyvin vaikea. Vakava aliravitsemus ja monet sairaudet, kuten AIDS, yhteiskunnallinen epävakaus sekä koulutuksen puute heikentävät näiden maiden edellytyksiä kehittyä. Monessa Afrikan maassa velanmaksu vie enemmän varoja kuin terveydenhuolto tai koulutus. Kehitysyhteistyön kautta voidaan vähentää epidemioita, ympäristötuhoja, rikollisuutta ja hallitsemattomia muuttoliikkeitä. Joidenkin kehitysmaiden talous perustuu suurelta osin huumetuotantoon. Tukemalla vaihtoehtoisen tulonmuodostuksen kehittymistä näissä maissa voidaan vähentää

huumetarjontaa kotimaassamme. Taloudellinen apu ja kasvu yksin eivät kuitenkaan riitä poistamaan köyhyyttä. Hyvinvoinnin lisääminen edellyttää ihmisoikeuksien, kansanvallan ja hyvän hallinnon edistämistä, ympäristöuhkien ehkäisyä sekä maailmanlaajuisen turvallisuuden ja taloudellisen vuorovaikutuksen lisäämistä.

Suomessa on kiistatta vakavia köyhyys- ja syrjäytymisongelmia, joiden hoitaminen on tärkeää, ja se ei ole mitenkään ristiriidassa maailmanlaajuisen köyhyyden vähentämisen kanssa. Maailman maat ovat nykyisin yhä enemmän riippuvaisia toisistaan. Kehitysyhteistyö ei ole antajamaalta pois, sillä maailmanlaajuinen hyvinvoinnin lisääntyminen edistää poliittista vakautta ja vähentää sotien uhkaa. Vaikuttamalla konfliktien syihin voidaan ennaltaehkäistä myös pakolaisuudesta johtuvia kansainvälisiä ongelmia. Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko korostaa kehityspoliittikkaa osana laajaa kokonaisuutta, joka edistää turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteutumista. Kehityspoliittikka on myös turvallisuuspolitiikkaa.

Hallituksen tavoitteena on edistää kestävästä kehitystä, vakautta ja turvallisuutta kansainvälisessä yhteisössä sekä vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa. Hallitusohjelman mukaan Suomi myös pyrkii vuosituhattulituksen tavoitteiden ohella kehitysmaiden velanhoito-ohjelmien tehokkaaseen ja nopeaan toteutukseen niin kansainvälisissä rahoituslaitoksissa kuin kansallises-tikin.

Vanhasen hallituksen viimeisimmän kehyspäätöksen mukaan hallituksen kehitysapusitoumus on rikkoutumassa. Hallitusohjelman globaalia vastuunkantoa tarkoittavat lauseet ja niihin viittaavat puheet eivät ole muuttuneet teoiksi, vaikka eurooppalaisittain taloutemme on erittäin hyvässä kunnossa, sekä vaihtotase että julkinen talous kokonaisuutena ovat ylijäämäisiä. Pohjoismaista Suomi ja Islanti ovat ainoita, jotka alittavat YK:n asettaman tavoitetason. Norjan kehitysapu oli 0,87 prosenttia, Tanskan 0,84 prosenttia ja Ruotsin 0,77 prosenttia bruttokansantu-losta. Myös Suomen kansainvälisen maineen ja vaikutusvallan vuoksi on tärkeää, että Suomi pitää kiinni sitoumuksistaan.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Aikooko hallitus välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin, jotta hallitusohjelman mukainen tavoite kehitysyhteistyömäärärahojen osuudesta toteutuu ja Suomi osaltaan hoitaa velvoitteensa YK:n vuosituhattulituksen mukaisten kehitystavoitteiden saavuttamiseksi köyhyyden ja epävakauden vähentämiseksi sekä ihmisoikeuksien toteutumisen edistämiseksi maailman köyhimmässä maissa?

Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 2005

Päivi Räsänen /kd
Sari Essayah /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Bjarne Kallis /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Leena Rauhala /kd
Eero Akaan-Penttilä /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Leena Harkimo /kok
Jyri Häkämies /kok
Marjukka Karttunen /kok

Jyrki Katainen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Esko Kurvinen /kok
Jere Lahti /kok
Kalevi Lamminen /kok
Jouko Laxell /kok
Suvi Lindén /kok
Olli Nepponen /kok
Tuija Nurmi /kok
Heikki A. Ollila /kok
Maija Perho /kok

VK 2/2005 vp — Päivi Räsänen /kd ym.

Petri Salo /kok
Timo Seppälä /kok
Raija Vahasalo /kok
Ahti Vielma /kok
Jari Vilén /kok
Lasse Virén /kok
Ben Zyskowitz /kok
Martti Korhonen /vas
Iivo Polvi /vas
Annika Lapintie /vas
Outi Ojala /vas
Kari Uotila /vas
Mikko Immonen /vas
Erkki Virtanen /vas
Minna Sirnö /vas
Matti Kangas /vas
Anne Huotari /vas
Pentti Tiusanen /vas

Mikko Kuoppa /vas
Matti Kauppila /vas
Suvi-Anne Siimes /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Veijo Puhjo /vas
Jaakko Laakso /vas
Heidi Hautala /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Tuija Brax /vihr
Rosa Meriläinen /vihr
Irina Krohn /vihr
Janina Andersson /vihr
Oras Tynkkynen /vihr
Erkki Pulliainen /vihr
Jyrki Kasvi /vihr
Ulla Anttila /vihr
Osmo Soininvaara /vihr
Anni Sinnemäki /vihr